

FAN EIGEN HIEM . . .

‘De tiid fljucht jo troch de hânnen’.

Want dit is de vijfde jaargang dat onze vereniging een nieuwsbrief uitgeeft. Waar blijft de tijd? Het bestuur is voornemens om op deze wijze door te gaan u te voorzien van nieuw nieuws rond uw vereniging, maar ook van oud nieuws uit vervlogen tijden. Deze keer heeft Harm Zaagsma uit Sexbierum een artikel aangeleverd. Zaagsma publiceert regelmatig in de dorpskrant van Sexbierum. Voor de andere artikelen is het verenigingsarchief geraadpleegd.

Vrijdagavond 12 januari jl. leek het er even op dat het bekende televisieprogramma ‘Tussen Kunst en Kitsch’ in het dorpshuis met opnames bezig was. Aan het begin van de avond waren er al veel bezoekers die hun eigen oude tingeglazuurde wandtegels en aardewerk op de tafels uitstalden. Twee leden van de vereniging maakten zelfs van hun meegebrachte spullen een heuse expositie, zoveel hadden die meegenomen. Maar ook Klaas Regts uit Franeker, die door de vereniging was uitgenodigd voor deze avond, had een hele verzameling tingeglazuurde wandtegels meegenomen om te laten zien. Het verhaal van Klaas Regts ging voornamelijk over de productie wandtegels in de Harlinger, Makkumer en Bolswarder ‘glybakkerijen’ uit de periode tussen 1560 en 1920. Met behulp dia’s liet hij prachtige tableaus zien en gaf hij uitleg hoe je handgemaakte tegels kunt onderscheiden van fabriekmatige gemaakte tegels en hoe dikker de tegels zijn hoe ouder ze zijn. Na de pauze heeft Klaas Regts bijna alle meegebrachte spullen van de bezoekers in een vlot tempo de revue laten passeren en in grote lijnen bijzonderheden over de tegels verteld.

LEDENNIEUWS

Adreswijziging:

- T. Jukema-Westra, De Terp 5, 8855 CD SEXBIERUM

Beëindiging lidmaatschap:

- K. Jouwersma, Tzummarum (overleden december 2006)

GEEN KERMIS MEER

‘Tal van ingezetenen alhier hebben zich per adres tot Ged. Staten gewend met gemotiveerd verzoek, om het besluit van den Raad tot afschaffing der kermissen, voor zooveel die te

Tjummarum betreft, niet goed te keuren. Adressanten betreuren het, dat slechts een verzoek van een enkele corporatie, in casu de Gereformeerde gemeente in dit dorp, er alleen toe geleid heeft dat bedoelt besluit ook voor hen zeer nadeelig zal werken. Tot de adressanten behooren ook de leden van onzen kerkeeraad der Hervormde gemeente’.

Bron: Leeuwarder Courant 18 april 1896

‘Tzummarum: 25 mei. Al behoort, tengevolge van de onlangs gevallen raadsbesluit, de kermis alhier tot het verleden, toch kon als vroeger de gewone jaarlijksche kaatspartij, een der belangrijkste uit de provincie, ook dit jaar doorgaan. En belangwekkend was de wedstrijd, al blies de noordewind een weinig guur. Ondanks een viertal andere wedstrijden in de omgeving, eveneens op heden uitgeschreven, kwamen hier toch de meesters, om tegen elkander in het strijdperk te treden’.

Bron: Leeuwarder courant 1896

Verkoop te Tzummarum

De notaris H. de Koe te Sexbierum zal op Zaterdag 4 October 1884, ’s avonds 6 uur ten huize van Boersma te Tzummarum provisioneel verkoopen:

Het in 1875 gestichte GEBOUW met Erf c.a. te Tzummarum, hetwelk sinds dien tijd gebezigd is geworden tot Naai- en Breischool. Aanvaarding en betaling 12 mei 1885.

Grafveld bij Tzummarum dateert uit omstreeks 700

De (eerste ?) bewoners van Barradeel waren al christenen

Het grafveld in een terrein op Zwaardeburen onder Tjummarum, dat momenteel onder leiding van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek door mannen van de D.U.W. wordt blootgelegd, dateert vermoedelijk van omstreeks 700. Men meent te mogen aannemen, dat de zestien, daar gevonden skeletten afkomstig zijn van reeds gekerstende mensen, die misschien de eerste bewoners van Barradeel zijn geweest. De resultaten van het onderzoek zullen van grote betekenis zijn voor de verdere studie van het ontstaan en de ontwikkeling van het landschap van deze grietenij. Reeds eerder zijn op dit terrein, waarop een paar huisjes staan en waardoor de weg naar Minnertsgra loopt, skeletten gevonden; nl. bij de aanleg

Dit is een foto van het bevrijdingsfeest van 19 augustus 1945 in Oosterbierum. De versierde wagen beeldt de toen nog elf provinciën uit. Achter de wapenschil zitten drie meisjes die niet te zien zijn. Helaas zijn de namen niet bekend. Wie herkent de personen op de wagen? Graag uw reactie naar Wietse Leistra, 0518-481630

van deze weg in 1860 en ook bij het ploegen. Tot dusverre zijn bij het onderzoek — dat zich nog maar tot een deel van het stuk grond beperkte — zestien geraamten ontgraven, waarvan één van een kind. De skeletten liggen alle met de voeten naar het oosten, al is dat bij de onderste begravingen duidelijker het geval dan bij de bovenste. Dit wijst er op, dat de bewoners van deze streek, waarvan deze overschotten afkomstig zijn, reeds gekerstend waren. Hiermee stemt overeen, dat elke grafgift (zoals bij de heidenen gebruikelijk was) ontbreekt. Het enige voorwerp, dat gevonden is, is een benen kam, die uit omstreeks 700 dateert. Hiermede is dus ook de ouderdom der graven aangegeven. Drs. H. Halbertsma, conservator van de rijksdienst, die, wij gisteren bij de opgravingen aantroffen, acht deze vondst van veel betekenis.

Het staat nl. vast, dat Barradeel eeuwen later bewoonbaar en bewoond is geworden dan bijvoorbeeld de kern van Westergo. Men heeft hier nu een aanknopingspunt en hij meende dan ook wel te mogen aannemen, dat de eerste bewoners van het latere Barradeel dit op een zavelachtige rug gelegen terrein hebben bestemd als grafveld, misschien door het wat op te hogen. Een terp is het zeer beslist niet. Trouwens, de hoogte is veel kleiner dan die van de dichtbij gelegen dorpsterpen, zodat het veldje bij stormvloed geheel zou onderlopen. De skeletten zijn vandaag door dr. Huizinga, uit Utrecht, gereedgemaakt voor de overbrenging naar zijn studiezaal. Zij zullen worden vergeleken met skeletten uit andere streken van Friesland, teneinde uit te maken, uit welke hoek van de kleistreken deze Barradeelster pioniers afkomstig zijn. De volgende week zal het graafwerk voltooid zijn. Dan zal nog een kort onderzoek worden ingesteld in de grotendeels vergraven terp van Firdgum, terwijl het in de bedoeling van prof. dr. A. E. van Giffen ligt — zo vernamen wij — deze herfst een onderzoek te verrichten in de terp van Jukema-state alias Haïisma-terp, bewesten Minnertsga. Het wachten is op het rooien van de bieten.

Bron: Leeuwarder Courant 25 september 1951

Hoarpaed in Sexbierum (auteur Harm Zaagsma)

Waar slaat het eigenlijk op? Volgens overlevering zou het om een pad gaan, dat door de horigen werd gebruikt. Een heel oud pad dus. Voor en in de middeleeuwen, had je edelen met adellijke states die alle landerijen bezaten, zoals de Liauckama's, Eelsma's en Adelen in Sexbierum. In Pietersbierum, had je o.a. Cronenburg. Deze adellijke state die al heel lang verdwenen is, lag vlakbij de Roptavaart, aan de Pietersbierumer kant. Dus niet ver van de plaats waar nu de Wijnaldumer Roptapleats ligt, met zijn mooie Roodbaardtuint. De familie D.R. de Jong woonde er in de vorige

eeuw. Een paar stukken land hebben daar in de buurt nog de naam Kronenburg 1 en Kronenburg 6. Deze state die dus vlakbij een strategisch vaarwater lag, moet ook veel boerderijen met horigen hebben gehad. Horigen waren mensen in dienst van de

adel. Onvrijen dus. De adel hield ook gericht over deze mensen. Ze werden ook wel lijfeigenen genoemd. Het konden dus zowel boeren, keukenpersoneel of ambachtslieden zijn. Als boer kreeg je een boerenhoeve met land toegewezen, waar de kasteelheer grotendeels de opbrengst van moest hebben. Na de 16e eeuw, toen in West-Europa de boerenopstanden begonnen, kwam er voor de boerenstand enige verbetering. Pas na de Franse Revolutie, omstreeks 1790 kwam er echt verbetering en moest de meeste adel, letterlijk en figuurlijk het veld ruimen. Dit pad, veel gebruikt door de horigen, liep in 1960 nog door tot "Gerbranda" state. Deze "modderreed" werd toen in de zomer nog wel eens gebruikt door de postlopers, als ze via de woning van Age Koudenburg naar Bendien gingen, waar ze wel eens door Peter, de hond opgewacht werden. Maar daar over hoop ik ik later nog eens meer te schrijven.

We gaan eerst verder met het Achterom. Na het "eferom" van Piet Houtsma de groenteboer kreeg je een soort ingham. Dat was het "hiem" van de Bijlsma's. Joh. Bijlsma en zijn vrouw Maaïke woonden hier voor de Tweede Wereldoorlog met hun kinderen en gebruikten de voormalige kerk van de Afscheidenen van 1834 als boerenschuur en veestalling. En het was ook een echte boerenschuur, want het was een schuilkerk. De ingang was toen aan de Nije Buorren: door de brede steeg tussen de COOP supermarkt no5-6-7-8 en de woning van Henk Broekhuizen, no 9. Hieruit blijkt dus dat de COOP supermarkt vroeger uit vier wooneenheden bestond, nl. nummer 5, familie Bijlsma no 6, drogist en dorpsomroeper Pieter Telenga, no 7 fam Piet Klaver, die café "De Harmonie" ook heeft gehad. En aan de achterkant de woning nummer 8 van de familie Frans Tjallingii, rechts op de foto te zien. In de loop van de oorlog ging weduwe Maaïke Bijlsma naar de Alde Buorren te wonen en maakte plaats voor de kinderen. Klaas en Trijntje Bijlsma-Okkinga betrokken de woning omstreeks 1946. Hun

kinderen waren: Jopie, Klaas, Saakje, Maaïke, Tonny en Douwe. ik weet nog dat zJopie in 1947 een witte geit had. Wij hadden toen een bonte geit. Als we als jongens hiermee op het Achterom liepen, hielden de geiten wel eens schijngvechten. Jopie kreeg later verkering in Haarlem en ging daar ook wonen. Hij is enige tijd geleden overleden. Douwe, de jongste, woont met zijn Fiety nog in ons dorp. De familie Bijlsma-Okkinga verhuisde omstreeks 1952 naar het boerenspultsje aan de Leane numer 3 in Pietersbierum, samen met die andere boerenbedrijven, in de volksmond wel "it Swartslot" genoemd. Dit was de woning van pake Klaas en beppe Saakje Okkinga. Ymke en Anna Bijlsma-Stoer betrokken toen het gardeniersspul aan de Nije Buorren 5 - Achterom. Ze kwamen toen van de Sixtuswei en hadden al enkele kinderen. Later werden er aan het Achterom nog een paar geboren. Hun namen zijn: Auke, Maaïke, Johannes, Douwe, Doedtje, Tsjitske en Piet. Auke was student en studeerde in Amsterdam. Later was hij daar ook politiek actief. Je zag hem wel eens voor de TV, in een of andere actiegroep. Auke werd dan bij de naam genoemd en voerde het woord. Douwe doet dat in eigen provincie voor de FNP. Bij mijn weten in de Fryske Staten.

Met al die kleine gerniers en jeugd aan het Achterom was er altijd leven en beweging. Paard en wagens, bakfietsen en handkarren bepaalden het straatbeeld nog in de jaren '50.

Foto: Achterom oostkant 1975 De stenen muur links behoort bij de achtertuin van Nije Buorren 4. Het huis met de dakkapel Nije Buorren 5 voorheen Bijlsma. Rechter woning familie Tjallingii. Rechts kerk/schuur Afscheidenen ca. 1840.

GEGEVENS VERENIGING

Secretariaat:

Gerrit Bouma, Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
tel. 06-46172026

Archiefzaken:

Wietse Leistra, tel. 0518-481630

Rabobank : 32.55.38.271 (Minnertsga)

KvK Frl. : 4000368

Website : www.oudbarradeel.nl

Email : gghbouma@hetnet.nl